



Sygn. akt IV KK 729/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

w sprawie **G. S.**

skazanego z art. 57 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 czerwca 2020 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 30 października 2017 r., sygn. akt VII Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B.

z dnia 24 lipca 2017 r., sygn. akt III W (...)

na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

**1. uchyla zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w B. i postępowanie, z powodu
przedawnienia karalności, umarza.**

**2. kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 lipca 2017 r., sygn. akt III W (...), Sąd Rejonowy w B. uznał oskarżonego G. S. za winnego popełnienia wykroczenia skarbowego z art. 57 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. polegającego na tym, że działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru, w B. w woj. (...), będąc wiceprezesem zarządu spółki i jednocześnie osobą odpowiedzialną za terminowe odprowadzanie podatku od towarów i usług jako zobowiązania podatkowego podatnika P. SA z siedzibą w G. przy ul. K. w sposób uporczywy nie wpłacał na rzecz Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w B. podatku od towarów i usług za kwartały I, II, III 2014 r. w łącznej kwocie 28.019,00 zł, a podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego na podstawie korekt deklaracji VAT-7D złożonych w dniach 25 listopada 2014 r., 5 grudnia 2014 r., czym naruszył art. 103 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz.U. z 2011 r. nr 177 poz. 1054 ze zm.). Za tak opisany czyn Sąd Rejonowy wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 1.200 złotych.

Nadto, Sąd Rejonowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy oskarżonego z urzędu, adwokata Z. W., wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu w postępowaniu przed Sądem I instancji, oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym obciążył go opłatą.

Po rozpoznaniu apelacji oskarżonego i jego obrońcy, Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 30 października 2017 r., sygn. akt VII Ka (...) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Z. W. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od powyższego wyroku wywiódł Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego w całości, na korzyść skazanego G. S., zarzucając rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., „polegające na nieprzeprowadzeniu należytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy niezasadnego, bo wydanego z rażącym

naruszeniem art. 51 § 1 i 2 k.k.s., wyroku Sądu I instancji, podczas gdy postępowanie wobec oskarżonego winno zostać umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. z powodu upływu okresu przedawnienia karalności zarzucanego mu wykroczenia, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.”

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji i umorzenie wobec oskarżonego G. S. postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Analiza akt przedmiotowej sprawy w pełni potwierdza słuszność wywodów zawartych w kasacji Prokuratora Generalnego. To zaś sprawia, że kasację tę uznać należało za oczywiście zasadną i rozpoznać na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie budzi wątpliwości, że rozpoznając niniejszą sprawę zarówno Sąd I instancji, jak i Sąd odwoławczy dopuściły się rażącej obrazy 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 51 § 1 i 2 k.k.s. i w zw. z art. 44 § 3 k.k.s, polegającej na pominięciu faktu, że z dniem 31 grudnia 2015 r. nastąpiło przedawnienie karalności wykroczenia popełnionego przez G. S. w związku z zaniechaniem wpłaty na rzecz Urzędu Skarbowego w B. podatku VAT za kwartały I, II i III 2014 r. w łącznej kwocie 28.019,00 zł, zakwalifikowanego z art. 57 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i przypisanego G. S..

Zgodnie z treścią przepisów art. 51 § 1 zd. 1 k.k.s. karalność wykroczenia skarbowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok. Natomiast zgodnie z art. 44 § 3 k.k.s., mającym z mocy art. 51 § 1 zd. 2 k.k.s. odpowiednie zastosowanie do wykroczeń skarbowych, bieg terminu przedawnienia wykroczenia skarbowego polegającego na uszczupieniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej rozpoczyna się z końcem roku, w którym upłynął termin płatności tej należności. Wobec treści art. 57 § 1 k.k.s., penalizującego zachowanie polegające na „uporczywym niewpłacaniu podatku w terminie” oraz jednoznacznego brzmienia art. 53 § 27 k.k.s. i art. 53 § 30 k.k.s. oczywistym jest,

że początkiem biegu terminu przedawnienia dla wykroczenia z art. 57 § 1 k.k.s. jest ostatni dzień roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności tej należności.

Istotne znaczenie dla ustalenia kluczowej w niniejszej sprawie kwestii przedawnienia ma także treść art. 51 § 2 k.k.s., stanowiącego o przedłużeniu terminu przedawnienia. Zgodnie z powyższym przepisem, jeżeli w okresie przewidzianym w przepisie art. 51 § 1 k.k.s. wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przez niego wykroczenia skarbowego ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu.

Ustalając moment początkowy biegu terminu przedawnienia trzeba mieć także na względzie przepisy regulujące terminy płatności zaliczek na podatek VAT. Z akt sprawy wynika, że spółka P. SA z siedzibą w G., którą reprezentował oskarżony, w zakresie zobowiązań podatkowych prowadziła rozliczenia na podstawie art. 99 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (j.t. Dz. U. z 2011 roku, nr 177, poz. 1054 ze zm., w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia wykroczenia) w okresach kwartalnych, a zatem zgodnie z art. 103 ust. 2 tejże ustawy, jako podatnik była zobowiązana, bez wezwania naczelnika urzędu skarbowego, do obliczania i wpłacania podatku za okresy kwartalne w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po kwartale, w którym powstał obowiązek podatkowy, na rachunek urzędu skarbowego. To zaś oznacza, że oskarżony winien uiścić podatek za kwartał III roku 2014 do dnia 25 października 2014 r.

Uwzględniając poczynione wyżej uwagi, jak również cytowany wyżej art. 44 § 3 k.k.s., bezspornym pozostaje fakt, że momentem początkowym biegu terminu przedawnienia ww. wykroczenia był dzień 31 grudnia 2014 r. W tym dniu rozpoczął się roczny bieg terminu przedawnienia zarzucanego oskarżonemu wykroczenia. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów sporządzono co prawda w dniu 3 grudnia 2015 r., to jednak ogłoszono je G. S. dopiero w dniu 26 lutego 2016 r. (k. 53v). Stwierdzić należy zatem, że w trakcie biegu tego rocznego terminu nie wszczęto postępowania przeciwko sprawcy, a zatem w sprawie nie nastąpiło przedłużenie biegu terminu przedawnienia o kolejne 2 lata (art. 51 § 2 k.k.s.).

Zwrot "wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy" oznacza, że wszczęcie postępowania *in personam* w sprawach o przestępstwa skarbowe następuje z

chwilą wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, co wymaga kumulatywnego spełnienia trzech warunków: sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów, ogłoszenia go niezwłocznie podejrzanemu i przesłuchania go, za wyjątkiem sytuacji, gdy ogłoszenie i przesłuchanie nie jest możliwe z powodu ukrywania się podejrzanego lub jego nieobecności w kraju (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2019 r., V KK 91/18, z dnia 2 września 2016 r., III KK 97/16, z dnia 5 marca 2014 r., IV KK 341/13).

Jednocześnie podkreślić należy, że dokumenty zgromadzone w aktach niniejszej sprawy nie dają żadnych podstaw do stwierdzenia, że do dnia 26 lutego 2016 r., G. S. ukrywał się przed organami procesowymi, czy też przebywał w tym okresie poza granicami kraju. Tymczasem tylko pozytywne ustalenie tej kwestii pozwoliłoby uznać, że mimo braku dopełnienia czynności związanych z ogłoszeniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów (sporządzonego w dniu 3 grudnia 2015 r.) i przesłuchaniem G. S. w charakterze podejrzanego, doszło do wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego skarbowego przed upływem terminu przedawnienia określonego w art. 51 § 1 k.k.s. w zw. z art. 44 § 3 k.k.s. G. S. był dwukrotnie wzywany do stawienia się w charakterze sprawcy wykroczeń skarbowych z art. 57 § 1 k.k.s. w Drugim Urzędzie Skarbowym w B. tj. w dniach 19 listopada i 1 grudnia 2015 roku, a więc jeszcze przed wszczęciem dochodzenia i sporządzeniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów. Jakkolwiek na wezwania te G. S. się nie stawiał, to jednak za każdym razem usprawiedliwił swoje nieobecność koniecznością uczestnictwa w tych terminach w czynnościach procesowych odbywających się na terenie W. i wniósł jednocześnie o wyznaczenie nowego terminu przesłuchania. Następnie, po wszczęciu dochodzenia i sporządzeniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, w dniu 4 grudnia 2015 roku Drugi Urząd Skarbowy w B. zwrócił się do Komisariatu Policji w B. o wykonanie w drodze pomocy prawnej czynności ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchania G. S. w charakterze podejrzanego. Termin tej czynności został wyznaczony na dzień 30 grudnia 2015 roku. W tym dniu G. S. również nie stawiał się na przesłuchanie, ponownie usprawiedliwiając swoją nieobecność obowiązkiem uczestnictwa w czynnościach procesowych przed Sądem Rejonowym w W. , w sprawie o sygn. VIII GC (...) i ponownie zawnioskował

o wyznaczenie nowego terminu przesłuchania. Ostatecznie do ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchania go w charakterze podejrzanego doszło zatem w dniu 26 lutego 2016 roku.

W świetle powyższych ustaleń przedawnienie karalności wykroczenia z art. 57 § 1 k.k.s., przypisanego oskarżonemu wyrokiem Sądu Rejonowego B. z dnia 24 lipca 2017 r., sygn. akt III W (...), a zaaprobowanego rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego w B. z dnia 30 października 2017 r., sygn. akt VII Ka (...) nastąpiło w dniu 31 grudnia 2015 r. Niedostrzeżenie tej okoliczności zarówno przez Sąd I jak i Sąd II instancji stanowiło rażącą obrazę przepisów prawa, mającą ewidentny wpływ na treść tych orzeczeń, skutkującą zaistnieniem na gruncie niniejszej sprawy bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. i w konsekwencji prowadzącą do rozstrzygnięcia o uchyleniu wyroków sądów obu instancji i umorzenia postępowania w zakresie tego wykroczenia.

Kosztami postępowania kasacyjnego, zgodnie z art. 638 k.p.k., obciążono Skarb Państwa.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w wyroku.